

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Tertia conclusio stabilitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

bonum morale ut sic intelligatur tantum bonum morale ordinis naturalis in communi sumptum, concedo Antecedens: si significetur bonum morale tam supernaturalis quam naturalis ordinis, nego Antecedens: ad hoc siquidem requireretur quod cognitio boni moralis supernaturalis ordinis, esset tali creatura connaturalis; quod argueret in ea infinitatem simpliciter, cum nulla substantia creata & finita, aliquam formam ordinis supernaturalis connaturaliter possit exigere. Ad exemplum de Beatis dico, quod licet determinatio ad bonum morale ut sic, tam supernaturalis quam naturalis ordinis, proveniens solum ab extrinseco, atque adeo solum accidentaliter (qualis est quae reperitur in Beatis, B ratione visionis Beatificae) non arguat infinitatem in natura cui convenit, bene tamen determinatio ad bonum morale ut sic, naturale & supernaturale, quae provenit ab intrinseco, sive quae connaturaliter convenit alicui naturae.

12. Obicitur secundò: Caeli sunt ex natura sua indefectibiles in operationibus suis; similiter bruta sunt impeccabilia, & immobilia ad bonum sensibile: Ergo à fortiori dari potest aliqua creatura intellectualis, quae sit ex sua natura in suis operationibus indefectibilis, & quae bono morali ut sic immobiliter adhæreat. Probatur consequentia: quia cum indefectibilitas in operando, & immobilis adhæsiō ad bonum, sit maxima perfectio; si reperitur in brutis & in caelis, non verò in natura intellectuali, sequitur naturam corpoream esse perfectiorem spiritali.

13. Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam & paritatem. Ratio disparitatis est, quia caeli, & animalia bruta habent solum pro suo objecto & ultimo fine aliquod bonum particulare sibi proportionatum; subindeque non est mirum, quod ex divina motione sint omnino determinata ad illud, & consequenter indefectibilia in omnibus suis operationibus: At verò creatura intellectualis, eo ipso quod intellectualis est, habet, vel saltem habere potest pro suo objecto & ultimo fine, bonum morale ut sic, tam supernaturalis quam naturalis ordinis, ad quod in sua latitudine sumptum non potest ex principiis intrinsecis esse determinata ut supra ostensum est. Neque tamen inde sequitur, bruta esse perfectiora creatura intellectuali: est enim major perfectio quod creatura intellectualis possit acquirere bonum supernaturale, quamvis possit etiam ab eo deficere, quam posse acquirere solum aliquod bonum particulare naturalis ordinis, licet indefectibiliter. Sicut enim (inquit Augustinus) melior est natura sentiens, etiam cum doler, quam lapis qui nullo modo dolere potest: ita rationalis natura praestantior est, etiam misera, quam illa quae rationis vel sensus est expers, & in quam proinde non cadit miseria.

12. de civit. cap. 1.

14. Obicitur tertio: Angelus non potest peccare contra praecepta naturalia, ut dicemus conclusionem 3, unde in puris naturalibus constitutus non potuisset peccare: Sed Deus potuisset illum condere in puris naturalibus, & illum non ordinare in finem supernaturalem: Ergo potuisset creare Angelum omnino impeccabilem.

15. Respondeo quod quamvis Angelus non esset ordinatus in finem supernaturalem, quia tamen haberet potentiam obediētiālem, & capacitatem ut ordinaretur, non repugnet ei, quantum est ex sua natura, posse peccare, proindeque ex sua natura peccabilis esset: sicut etiam nul-

la lex esset ei imposita, peccare posset, quia lex ad imponi posset.

§. III.

Statuitur secunda Conclusio.

Dico secundò: Licet nulla possit dari creatura intellectualis, ex natura sua simpliciter impeccabilis, non repugnat tamen produci à Deo aliquam, quae sit impeccabilis secundum quid, & quae praecepta legis naturae violare nequeat, saltem directe, & per se primo.

Hæc conclusio sequitur ex principiis in precedentiibus statutis circa tertiam probationem. Licet enim ut creatura intellectualis sit ex sua natura impeccabilis simpliciter, requiratur quod sit ex sua natura determinata ad bonum morale, tam supernaturalis, quam naturalis ordinis (quod nulli creaturae ex sua natura & ex principiis intrinsecis convenire posse, ibidem ostendimus) ut tamen sit impeccabilis solum secundum quid, & in ordine ad praecepta purè naturalia, sufficit quod sit ex natura sua determinata ad bonum morale naturalis ordinis: hæc autem determinatio, cum sit omni ex parte & simpliciter naturalis, & quid finitum, purè creaturae non repugnat, sicut altera quae arguit infinitatem simpliciter: Ergo licet nulla possit dari creatura intellectualis, simpliciter impeccabilis, & habito respectu ad legem tam supernaturalem quam naturalem, non repugnat tamen dari aliquam impeccabilem secundum quid, & per ordinem solum ad praecepta legis naturalis.

Probatur secundò: Potest dari aliqua creatura intellectualis, cui amor auctoris naturae super omnia sit connaturaliter debitus: Sed dilectio naturalis Dei super omnia, excludit omnia peccata quae sunt contra legem naturae: Ergo possibilis est creatura intellectualis ex sua natura impeccabilis secundum quid, & per respectum ad legem & praecepta ordinis naturalis. Minor patet: nam diligere Deum ut ultimum finem naturalem, est virtualiter velle observare omnia praecepta naturalia, & sine tali virtuali voluntate non potest stare dilectio Dei super omnia; sicut nec intensio efficacis finis, sine efficaci voluntate mediorum. Major autem facile suadetur: Si enim dilectio Dei naturalis super omnia, nulli naturae creatae aut creabili posset esse connaturaliter debita, non esset naturalis, sed supernaturalis; quia illum dicitur supernaturale, quod est supra exigentiam ac debitum cuiuscumque naturae creatae aut creabilis. Hæc conclusio magis patebit ex dicendis in sequenti.

§. IV.

Tertia Conclusio stabilitur.

Dico tertio, Angelum non posse directe & immediate, & per se primo contra legem naturalem peccare; bene tamen indirecte, mediate, & concomitante. Ita communiter noverit Thomistæ contra Suarezem, Vazquem, Molinam, & alios modernos: idque non obscure iulmatur D. Thomashic art. 1. ad 3. his verbis: *Naturale est Angelo quod convertatur motu dilectivum in Deum, secundum quod est principium naturalis esse: sed quod convertatur in ipsum, secundum quod est obiectum beatitudinis supernaturalis, hoc est ex amore gratuito, à quo averti potest peccando.* Et quae illud de malo art. 2. in corp. universaliter allertur: *Primum Angelorum peccatum non potuisset esse aliquo pertinente ad ordinem naturae.*

ut, s. in resp. ad 10 docet liberum arbitrium Angelorum non esse naturaliter vertibile, quantum ad naturalia sua, sed solum habere vertibilitatem respectu supernaturalium, ad quæ potest converti, vel ab eis verti.

Probatur insuper prima pars conclusionis ratione fundamentali. Angelus ex natura sua habet quod sit semper à primo instanti suæ productionis in actuali dilectione Dei super omnia, ut authoris naturæ: Ergo & quod sit impeccabilis directè & immediate contra Deum ut ultimum finem naturalem. Consequentia probatur: Primo quia, ut supra dicebamus, peccatum contra Deum ut ultimum finem naturalem commissum, cum dilectione Dei naturali incommensurable est. Secundo, quia principium operationis quod est inseparabiliter conjunctum cum prima regula, quæ sumitur tota bonitas moralis, nunquam potest operando peccare, cum non possit deficere à regula; sicut artifex qui haberet sibi inseparabiliter annexam regulam, nunquam posset illa operando deficere: voluntas autem quæ semper & necessariò est in actuali dilectione Dei authoris naturæ, est semper conjuncta regulæ bonitatis moralis ordinis naturalis; ultimus enim finis naturalis, est prima regula totius moralitatis ordinis naturalis, cui omnes alie regule ejusdem ordinis subordinantur: Ergo &c. Tertio probatur eadem consequentia: Ex eo quod voluntas sit naturaliter determinata ad amorem auctoris naturæ, est etiam naturaliter determinata ad volendum omnia alia naturalia, sub ratione formalis ipsius, & in ordine ad ipsum; sicut ex eo quod qualibet voluntas est naturaliter determinata ad bonum ut sic, est etiam naturaliter determinata ad tendendum in omnia sub ratione boni; & sicut voluntas beata, ex eo quod est determinata ad amorem finis supernaturalis, est etiam determinata ad omnia volenda aut tendenda cum subordinatione ad ipsum: Ergo ex determinatione voluntatis angelicæ ad dilectionem Dei naturalem, rectè inferitur, Angelum non posse directè & per se primò peccare contra Deum ut ultimum finem naturalem.

Confirmatur: Sicut repugnat quod intellectus sit bene dispositus, & plene instructus circa principia, & tamen erret circa conclusiones; ita etiam itate non potest quod voluntas naturaliter sit recta in ordine ad ultimum finem naturalem, & non sit recta circa omnia media, quæ ad ipsum in quantum hujusmodi ordinantur; sicut enim se habent principia ad intellectum in speculabilibus, ita & in operabilibus se habent finis ad voluntatem: Sed voluntas in ordine ad ultimum finem naturalem rectificatur per dilectionem Dei naturalem: Ergo repugnat quod voluntas Angeli sit semper & necessariò in tali dilectione, & tamen quod circa media, quæ ad Deum ut finem naturalem conducunt, deordinetur, & legis naturalis præcepta transgrediatur. Antecedens etiam primi argumenti, in quo præcipue versatur difficultas, præterquam quod supra disp. 11. sufficienter demonstratum est, potest rursus sic probari. Angelus habet ex natura sua quod sit à primo instanti suæ productionis in actuali intentione sui ultimi finis naturalis: Ergo & in dilectione Dei super omnia ut auctoris naturæ. Consequentia patet, Antecedens probatur. Angelus habet ex natura sua quod sit à primo instanti suæ productionis semper complete potens se movere, & applicare ad volendū

quodcumq; sibi placuerit: Sed hoc non potest verificari, nisi sit semper à primo instanti sui esse in actuali intentione sui ultimi finis naturalis: Ergo &c. Minor est certa: cum enim voluntas angelica non nisi ex intentione finis tendat & moveat se ad alia, scilicet ad media, manifestum est quod non potest dici ex natura sua à primo instanti sui esse complete potens se movere, & applicare ad volendum quidquid vult, nisi ex sua natura sit à primo instanti sui esse semper in actuali intentione sui ultimi finis naturalis. Major verò probatur: Cum Angelus sit substantia intellectualis, media inter Deum, qui ex natura sua semper est in actu secundo, & hominem, qui naturaliter est prius in pura potentia quam in actu primo; ut aliquid participet de utroque extremo, debet esse in actu primo completo, subindeque complete potens ad se movendum ad actus secundos intellectiois & volitionis.

Hæc ratio non solum probat Angelum non posse peccare directè contra præcepta purè naturalia, sed nec etiam contra positiva, quæ Deus ut auctor naturæ posset illi imponere. Nam etiam transgressio illorum præceptorum, cum actuali dilectione Dei ut authoris naturæ incommensurable est: eò quod ab illo ut ab auctore & ultimo fine naturæ non minus avertat, quam violatio præcepti purè naturalis; quod sic ostenditur. Ideò in transgressione præcepti purè naturalis creatura intellectualis avertitur à Deo ut ultimo fine naturæ, quia cum tale præceptum sit à Deo ut auctore naturæ, ejus transgressio est aversio ab auctore naturæ: Atqui similiter præceptum omne quod potest Deus pro sua libertate imponere Angeli in ordine ad ultimum finem naturæ, est ab ipso tanquam auctore naturæ: Ergo similiter ejus transgressio est aversio à Deo ut ab auctore naturæ.

Confirmatur: Ex eo quod voluntas Angeli ad naturalem Dei dilectionem determinata sit, est etiam determinata ad volenda omnia media ad illam necessaria; nam ex intentione finis voluntas movetur ad electionem mediorum: Sed observatio præcepti positivi, à Deo, ut auctore naturæ impositi, est medium necessarium ad conservandam naturalem ejus dilectionem: Ergo voluntas Angeli ad illam ex natura sua determinata est; eo modo quo Beati ex vi beatificæ dilectionis manent determinati ad impletionem quorumlibet præceptorum, sive naturalium, sive supernaturalium.

Nec valet si dicas, eadem ratione dici posse voluntatem Angeli, ex vi determinationis ad amorem naturalem ultimi finis naturalis, manere etiam determinatam ad non violanda præcepta naturalia indirectè; aliàs non diligeret auctorem naturæ super omnia. Respondetur enim quod determinatio ad dilectionem, excludentem violationem indirectam præceptorum naturalium, debet etiam excludere violationem directam legis supernaturalis; quia lex naturalis non violatur indirectè, nisi ex eo quod primò & directè violatur supernaturalis, ut patebit inferius, probando secundam partem conclusionis: superat autem naturalem Angeli facultatem, esse determinatum ad dilectionem auctoris naturæ, excludentem directam transgressionem legis supernaturalis; hæc enim determinatio non est nisi à charitate in statu perfecto, in quo est conjuncta lumini gloriæ, & visioni beatificæ.

Ex his etiam confutata manet responsio

Vazquezii, & aliorum, qui dicunt Angelum posse non attendere ad aliquod præceptum positivum, sibi à Deo ut auctore naturæ impositum; subindeq; ex illius inconsideratione posse peccare. Cum enim consideratio talis præcepti positivi, ad conservandum amorem Dei naturalem necessaria sit; tunc saltem quando urget ejus obligatio, Angelus ad illam ex natura sua determinatus est: unde non potest ex illius præcepti inconsideratione peccare.

26 Probatur secundò prima pars conclusionis: Status naturæ integræ & sanæ, est naturaliter debitus Angelo: Ergo & impeccabilitas directè contra ultimum finem naturalem. Antecedens est certum: per hoc siquidem differt essentialiter Angelus ab homine, quòd quia iste essentialiter componitur ex partibus naturaliter sibi contrariis & adversis (scilicet appetitu sensitivo, & appetitu rationali) integritas naturæ ipsius (quæ consistit in perfecta subordinatione illorum appetituum) non est illi naturaliter debita, solumque ex dono gratiæ illi à Deo confertur: at verò Angelus, ex eo quod sit essentialiter substantia omnino simplex & spiritualis, naturaliter exigit integritatem suæ naturæ. Consequentia verò probatur: quia status naturæ integræ & sanæ omnino repugnat peccatum directè contra ultimum finem naturalem; aliàs posset ejusmodi natura simul esse sana naturaliter, & infirma etiam naturaliter.

27 Denique eadem pars ratione probabili suaderi potest: Nam inter corpora datur aliquod ita perfectum ratione suæ elevationis supra alia (nempe corpus cæleste) ut sit omnino indefectibile in suis operationibus naturalibus: Ergo similiter inter substantias spirituales creatas debet repetiri aliqua ita perfecta, ratione suæ elevationis supra alias substantias spirituales, ut saltem in actionibus naturalibus, immediatè & directè circa finem naturalem versantibus, peccare non possit.

28 Secunda pars conclusionis sequitur ex dictis in prima assertionem. Angelus enim est directè peccabilis contra legem & finem supernaturalem: Sed non potest directè peccare contra legem supernaturalem, nisi indirectè & consequenter peccet contra naturalem: Ergo Angelus contra legem naturalem indirectè & mediatè contra legem naturalem peccare potest. Probatur Minor: Licet finis naturalis, & lex ipsius, non præcipiant aliquid formaliter de supernaturalibus; dicant tamen, hoc ipso quod creatura intellectualis est ordinata ad finem supernaturalem, omnia naturalia esse ad illum ordinanda, hisque utendum esse ut mediis in ordine ad illum: dicant pariter ejus legem esse servandam; unde transgressio directè præcepti supernaturalis, est violatio saltem indirectè legis naturæ, & istius dictaminis naturalis: cuiuscumque legitimè præcipienti in quacumque materia obediendum est: Ergo Angelus contra finem & legem naturalem, indirectè saltem & mediatè peccare potest, peccando scilicet directè contra finem supernaturalem.

§. I V.

Solvuntur objectiones.

29 EX dictis solutum manet præcipuum Adversariorum fundamentum. Dæmones, inquit, quotidie peccant contra legem & finem naturalem; sunt enim mendaces, & hominibus

furta, fornicationes, adulteria, & alia peccata suadent, quæ constat esse contra legem naturalem: Ergo non sunt impeccabiles circa finem & legem naturalem.

Facillè enim respondetur, Dæmones peccata illa facere ex odio Dei auctoris supernaturalis; & rationem formalem in omnibus in quibus Dæmones peccat, esse deordinationem à fine supernaturali: ac proinde per se primò & directè, seu immediatè & formaliter peccare semper contra finem supernaturalem; contra naturalem verò solum quasi materialiter & mediatè, seu indirectè & per accidens: sicut damnari & desperantes indirectè & per accidens appetunt non esse, quod directè & per se appetere non possunt. Quomodum ergo, licet Dæmones aliqua interdum faciant, quæ sunt ex genere suo peccata tantum venialia; sicut cum homines provocant ad risum, vel ad mendacium jocosum, semper tamen peccant mortaliter, propter intentionem quæ hæc faciunt, ut docet D. Thomas 1. 2. quæst. 89. art. 4. ad 3. Ita similiter, licet quædam facere videantur quæ sunt contra legem naturalem, quia tamen hæc faciunt ex odio Dei auctoris supernaturalis, contra finem supernaturalem peccant.

Obijciunt secundò: Peccatum Angelorum, consistit in eo quòd non satis se subjecerunt voluntati Dei: At omnem creaturam debere esse voluntati Dei subiectam, est præceptum legis naturæ, & veritas quæ solo lumine naturali cognosci potest: Ergo Angelus contra legem naturalem peccare potest, & de facto peccavit.

Sed hæc nullius sunt momenti, Major enim facillè distingui potest: Peccatum Angelorum consistit in eo quòd non satis se subjecerunt voluntati Dei, ut auctoris naturæ, nego: ut auctoris finis supernaturalis, concedo. Nam ut docet D. Thomas hic art. 3. Angelus primò peccavit in eo quòd in sua perfectione & beatitudine naturali ut in ultimo fine quievit, eamquæ beatitudinem supernaturalem, quæ erat finis ejus ultimus, non ordinavit: in quo includitur transgressio legis supernaturalis, & averfio à Deo ut auctore & fine supernaturali. Vel etiam dici potest, peccasse, quia beatitudinem supernaturalem, ad quam erat ordinatus, voluit habere ex virtute suæ naturæ, & non ex auxilio gratiæ: quod etiam est legem supernaturalem transgredi, & à Deo ut auctore & fine supernaturali averfio.

Obijciunt tertio: Ex nostra sententia sequitur Angelum posse ex viribus naturæ cognoscere quod datur finis supernaturalis: quia ex viribus naturæ cognoscit se esse peccabilem, idque esse connaturale omni creaturæ ex nihilo productæ; aliunde verò certus esset se esse impeccabilem contra finem naturalem, si hoc haberet ex principis extrinsecis: Ergo cognoscere se esse peccabilem contra finem supernaturalem, atque adeò dari finem supernaturalem.

Sed negatur sequela: ad cujus probationem dico, quòd licet Angelus ex vi luminis naturalis cognoscat se esse impeccabilem directè contra legem & finem naturalem, non tamen scit distinctè & in particulari se esse peccabilem contra legem & finem supernaturalem, sed tantum in communi se esse peccabilem, ignorando circa quid in particulari sit peccabilis: eo modo quòd Dæmon cognoscendo per lumen naturale humanitatem Christi existere in rerum natura sine existentia creata, ignorabat tamen quomodo, & quæ aliâ existentia in particulari existeret.